

зованих ремонтних підприємствах уживаної техніки завезеної із США та країн Європи можна віднести до рециклінгу із наступних причин:

- відновлювальна техніка є морально не застарілою;
- при відновленні техніки використовуються фірмові запасні частини та застосовуються технології відновлення наближені до фірмових;

- при відновленні зберігаються базові деталі;
- відновлена техніка експлуатується новим власником.
- відновлення імпоротної техніки дає можливість вітчизняним машинобудівникам працювати із технікою нових інноваційних поколінь, при цьому підвищувати рівень власної технічної бази, професійний рівень кадрового складу підприємств.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Білоусько Я.К., Товстоляк В.Л. Тенденції і перспективи техніко-технологічного переоснащення сільського господарства. Інтернет-ресурс <http://www.nbuv.gov.ua/portal/Chem-Biol/Agroin/20>
2. Межгосударственный стандарт ГОСТ 30772 – 2001 «Ресурсосбережение. Обращение с отходами. Термины и определения». Дата введенья 2002-07-01.
3. Караван Ю. В., Ташиак М.С. Термічний рециклінг синтетичних матеріалів.
4. Рильков В. О. Рециклінг продукції машинобудування: економічна оцінка ефективності: Автореф. дис...канд. екон. наук: 08.07.01 / НАН України. ІПРЕЕД – Одеса, 2002.
5. Акбердин Р.З. Экономическая эффективность восстановления оборудования и резервы ее повышения. – М.: Машиностроение, 1980. – 184 с.
6. Вайнберг А.А. Надежность оборудования по хранению и переработке зерна: Учеб. пособие / А.А.Вайнберг. – К.: Вища шк.. Головноє узд-во, 1986– 408 с.
7. Білоусько Я.К. Товстоляк В.Л. Стратегічні напрями розвитку ринку сільськогосподарської техніки в Україні // Економіка АПК. – 2011. – №1.
8. Колгаєв Р.Н. Определение сроков службы машин. М.: Экономиздат, 1963. 227с.
9. Петухов Р.М. Методика экономической оценки износа сроков службы машин. М.: Экономика, 1965. 167с.

Надійшла 06.2012

Адрес для переписки:

вул. Канатна, 112, м. Одеса, 65039

УДК: 005.932:[338.439.01:664.7]

І.О. СЕДІКОВА, канд. екон. наук, асистент кафедри маркетингу і логістики
Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

РОЗВИТОК ЗЕРНОПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ І ЙОГО ІНФРАСТРУКТУРИ

Розглянута сутність ринку і його інфраструктури, виявлені особливості формування ринкової інфраструктури зернопродуктового підкомплексу, розглянуто взаємозв'язок і залежність параметрів ринку зерна і його інфраструктури.

Ключові слова: інфраструктура, зернопродуктовий підкомплекс, зерно, виробники зерна, продукти переробки зерна, суб'єкти ринку.

The essence of the market and its infrastructure, peculiarities of formation of market infrastructure of grain-product subcomplex, the relationship and the dependence of the parameters of the grain market and its infrastructure are examined.

Keywords: infrastructure, grain-product subcomplex, corn, grain producers, the products of grain processing, market subjects.

Актуальність дослідження. В сучасних умовах динамічний і ефективний розвиток зернопродуктового підкомплексу і його інфраструктури є не тільки передумовою розв'язку фінансових і виробничих проблем, але й засобом узгодження цільових настанов у масштабах всієї економіки на стійке економічне зростання.

Зернове господарство України є стратегічною і найбільш ефективною галуззю народного господарства. Зерно і продукти його переробки складають основу продовольчої безпеки держави. За останні 10 років Україна стала одним із світових лідерів з виробництва експорту зернових. Сприятливі погодні умови 2008 – 2010 рр. дозволили зібрати рекордні врожаї – більше 53 млн. тонн у 2008 р., та 49 млн. тонн і більше 45 млн. тонн у 2009 – 2010 рр. відповідно. Внутрішні потреби України складають 26 – 27 млн. тонн, отже, не менш 23 – 27 млн. тонн підлягає експорту [1, с. 47 – 49].

У підвищенні конкурентоспроможності вітчизняного зернопродуктового підкомплексу головна

роль приділяється пропорційному розвитку товарорівдній інфраструктурі, удосконаленню зберігання, первинної обробки, транспортуванню, реалізації зерна, що сприяє стабільному функціонуванню ринку. Відтак дослідження питань розвитку зернопродуктового підкомплексу є актуальними.

Метою статі є аналіз теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо формування пріоритетних напрямів розвитку зернопродуктового підкомплексу і його інфраструктури.

Предметом дослідження є економічні відносини, які виникають при виробництві та товароруху зерна.

Об'єкт дослідження організації, що здійснюють виробництво, зберігання, переробку й реалізацію зерна та продуктів його переробки.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Значним внеском у розробку проблеми формування ефективного зернопродуктового підкомплексу є наукові дослідження російських вчених, зокрема О. Скринік, О. Сизова,

А. Михайлева, А. Корбута; вчених із Казахстану – С. Хасенова, А. Бісенбаєва, У. Дуалета, А. Куришбаєва, які провели комплексне дослідження ринку зерна по цих країнах і розробили заходи щодо його вдосконалення. Розвиток зерно продуктового підкомплексу України є у центрі уваги таких вітчизняних дослідників як М.В. Присяжнюк, М.Д. Безуглий, С.М. Кваша, А.В. Розгон, П.Т. Саблук, І.І. Савенка, О.В. Нікішина [2] та інших вчених. Поряд із цим назріла потреба подальшого аналізу й опрацювання досліджень у контексті змін державного регулювання зернового ринку України.

Вклад основного матеріалу. Сукупність галузей, що забезпечують створення оптимальних умов розвитку сільськогосподарського виробництва й виконання численних функцій обслуговування всього процесу відтворення, називають виробничою інфраструктурою.

Термін «інфраструктура» походить від латинських слів *infra* – нижче і *structura* – будова, розташування.

Інфраструктура – це економічна категорія, яка являє собою частину сфери матеріального виробництва, що сприяє одержанню більшої кількості кінцевої продукції. Вона є невід’ємною частиною виробничих сил суспільства, що забезпечує нормальне функціонування організацій. Кінцеві результати залежать не тільки від рівня розвитку сільського господарства, але й від ступеня розвитку обслуговуючих його галузей, тобто виробничої та соціальної інфраструктури.

Зерновий ринок являє собою систему товарно-грошових відносин, що виникають між його

суб’єктами в процесі виробництва, зберігання, торгівлі та використання зерна на засадах вільної конкуренції, вільного вибору напрямів реалізації зерна та визначення цін, а також державного контролю за його якістю та зберіганням.

Суб’єктами ринку зерна є товаровиробники, підприємства зі зберігання зерна, інституту державного регулювання ринку, організації торгівлі, фінансово-розрахункові установи, транспортно-логістичні системи та інші (рис. 1).

До складу інфраструктури зернопродуктового підкомплексу включають: галузі виробництва зерна, безперерйного приймання, післязбиральної обробки, раціонального розміщення, зберігання та реалізацію (елеватори; хлібоприймальні підприємства; реалізаційні бази); підприємства переробки (борошномельні заводи; круп’яні заводи; комбікормові заводи; комбінати хлібопродуктів), підприємства транспорту; матеріально-технічного забезпечення; мережі науководослідних організацій, інформаційно-аналітичні центри; фінансові установи, підприємства організації торгівлі. У процесі післязбиральної обробки з урахуванням вихідної якості та запитів споживачів готуються партії зерна певного цільового призначення, а саме: продовольчого (для виробництва борошна, крупи, пластівців та інших продуктів харчування); фуражного (для годування тварин, як у чистому виді, так і в складі комбікормів); технічного (для виробництва спирту, фурфуролу, крохмалю, патоки тощо); насінневого (у якості посівного матеріалу для сільського господарства). Самостійно не виробляючи кінцевої продукції, галузі інфраструктури в значній мірі

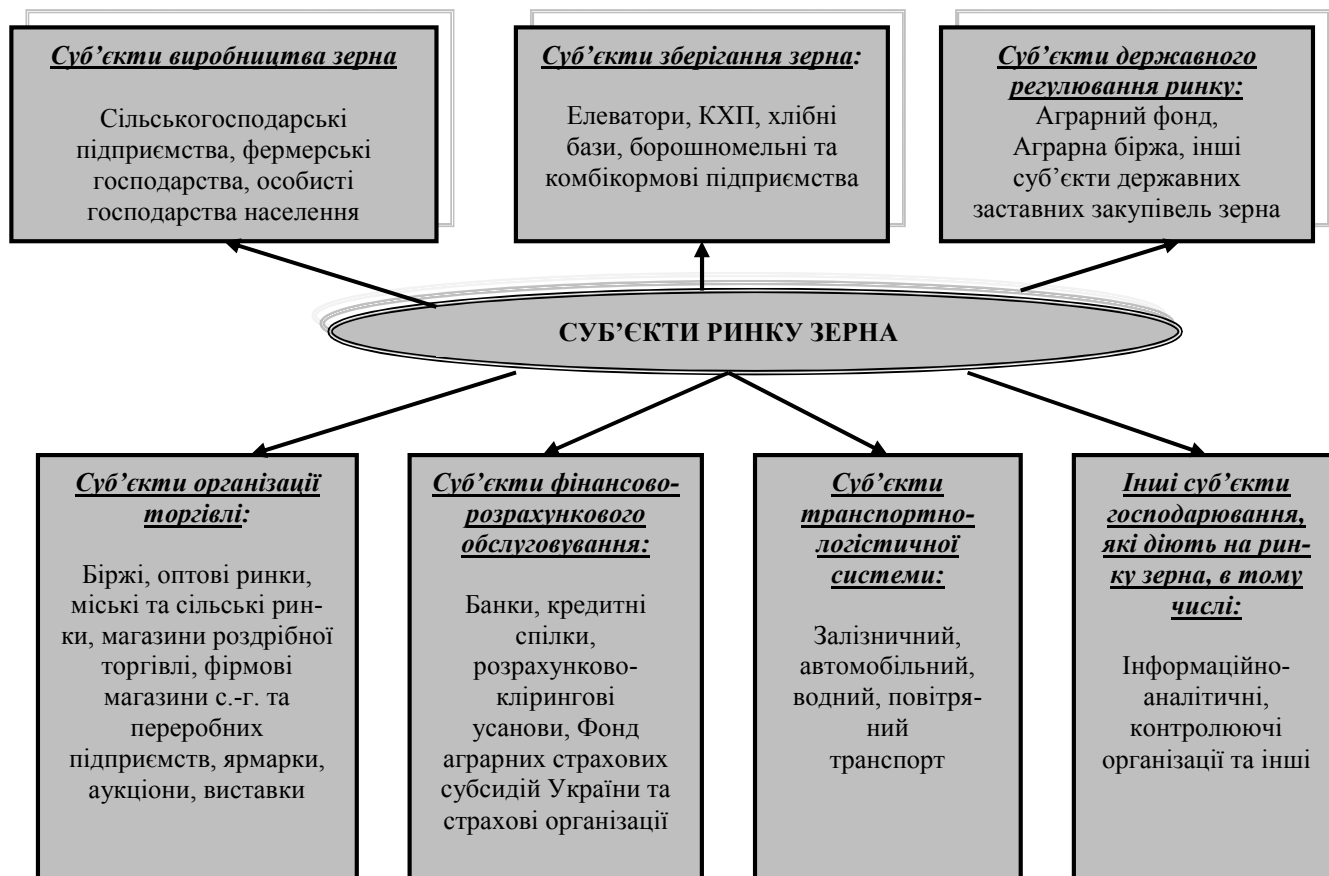

Рис. 1. Суб'єкти зернопродуктового підкомплексу.

визначають кінцеві результати виробництва. Вони виступають обслуговуючими ланками у загальному виробничому процесі.

Як відзначає Алтухов А.І., розвиток зернового господарства визначається взаємодією систем економічних, організаційних, техніко-технологічних і інших внутрішніх і зовнішніх факторів, які впливають на всі основні параметри зерно продуктового підкомплексу, прискорюючи, або, навпаки, сповільнюючи її функціонування, що відбивається на стані зернового ринку. Сьогодні інфраструктура зернового ринку в Україні фактично сформована.

Для організації належного зберігання зерна, станом на 1 липня 2011 року, в галузі налічується 659 сертифікованих зерноскладів, загальною потужністю 28143,4 тис.т. та 23785 не сертифікованих складів (зерносховищ), в тому числі 10272 місткістю до 500т., 6997 – від 500 до 1000 т., 5175 – від 1000 до 3000 т., 1008 – від 3000 до 5000 т., 333 – понад 5000т. Загальна місткість сертифікованих зерносховищ складає 26308,4 тис.т. Загальна місткість сертифікованих і не сертифікованих зерноскладів становить 54451,4 тис.т. Таким чином, до 2015 року необхідно продовжувати реконструкцію діючих та будівництво нових сертифікованих складів, особливо в Одеській, Полтавській, Кіровоградській, Вінницькій, Херсонській та Київській областях.

З метою забезпечення ефективного державного регулювання аграрного ринку, та зниження цінних коливань у 2005 році було створено Аграрний фонд. Проте внаслідок систематичної нестачі коштів, протягом 2005-2010 рр., Аграрний фонд не міг ефективно впливати на зерновий ринок та забезпечити цінову стабілізацію [3, с. 148].

Особливу увагу в інфраструктурі займає система організації торгівлі зерном (табл. 1).

Таблиця 1
Наявність інститутів інфраструктури аграрного ринку, станом на 1.01.2011 р., шт. [3]

Об'єкти інфраструктури аграрного ринку	Кількість
Біржі всього	503
В т.ч. акредитовані товарні біржі	40
Агроторгові дома	238
Оптово-продовольчі ринки	934
Оптово-плодоовочеві ринки	686
Дрібнооптові ринки	509
Аукціони живої худоби та птиці	115
Обслуговуючі кооперативи	761
Виставки-ярмарки	6721
Заготівельні пункти	17722

На регіональному рівні такі структури існують здебільшого формально, а виробники продовжують реалізовувати продукцію посередникам. Фактично працює менше ніж половина агроторгових домів, обслуговуючих кооперативів, заготівельних пунктів, товарна наповненість зазначених об'єктів ринкової інфраструктури, а відповідно і їх вплив на ціноутворення є досить незначним. Через біржі безпосередньо товаровиробниками реалізується менше 1 % зерна, а основна маса продукції реалізується через комерційних посередників, які контролюють експортні, оптові та дрібнооптові товаропотоки та диктують власні ціни. У зв'язку з цим потрібно вживати заходи щодо формування дієвої ринкової інфраструктури як одного з інструментів оздоровлення фінансового стану сільського господарства, підвищення його інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності.

На ринку з погляду логістики, мають місце три рівні зернових потоків:

- 1) виробничі потоки: початкова точка – поле, кінцева точка – зерносховища господарств;
- 2) комерційні потоки: початкова точка – господарства – продавці зерна, кінцева точка – покупці зерна (підприємства – переробники або оптові посередники);
- 3) інституціональні потоки: початкова точка – продавці зерна, кінцева точка – регіональні фонди, а також держрезерв.

Виробничі потоки обумовлені агротехнічними (біологічними) і технологічними факторами.

Комерційні потоки обумовлені обігом зерна як товару з метою отримання прибутку.

Інституціональні потоки обумовлені соціальними потребами, а також потребами продовольчої безпеки, необхідністю формування державного резерву зерна.

Висновки. Ринок є тим середовищем, у якому здійснюється виробництва і рух товарів зерна. До складу інфраструктури при виробництві зерна, включають: галузі транспорту; матеріально-технічне забезпечення, заготівля, збут, складське, елеваторне й тарне господарства; мережа наукових і інформаційних підприємств; підприємства та організації обслуговування.

Взаємозалежність параметрів ринку зерна і його інфраструктури визначається у співвідношенні й пропорціях розвитку. Ефективність виробництва зерна визначають урожайністю, а ефективність сфери споживання визначається відношенням обсягу сукупного споживання до посівних площ. Співвідношення виробництва зерна і його споживання визначає пропорційність розвитку. При порушенні пропорцій потрібне втручання держави.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Савенко І.І. Логістичний підхід в управлінні потоками зернозберігаючих підприємств. Теоретико-правовий та методологічний аспекти / І.І.Савенко: Наукове видання. – Одеса: Євротойз, 2008. – 272 с.
2. Нікішина О.В. Стратегічні орієнтири розвитку зернового ринку України / Нікішина О.В. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/20110629/6_nikish.htm
3. О.В. Лаврінчук. Перспективи розвитку ринку зерна України. // Облік і фінанси АПК. – 2011. – № 3. – С. 144 – 152.

Надійшла 06.2012

Адрес для переписки:

вул. Канатна, 112, м. Одеса, 65039

